

LATRALLA

Surt el divendres

Canuda, 15, pral.

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per las aspiracions del Nacionalisme, qualsevolga que sia llur pensar y sentir en materias religiosas, politicas y socials. (DECLARACIÓ DE LA VII ASSAMBLEA DE LA UNIO CATALANISTA).

!!!L'autor!!!

Els que fem setmanaris tenim la ventatja sobre'ls que fan diaris de que podém ab més desapassionament jutjar dels aconteixements, sobretot quan aquests afectan d'una manera profunda la normalitat del esperit, per quant podém deixar passar un seguit de dias observant y formant criteri.

Ademés, els que escribim un dia y un altre dia pera la consecució d'un ideal enlayrat, podém prescindir en absolut de tractar els assumptos donant carn al llop com se diu vulgarmént, ó sia sense preocuparnos de tocar els sentiments vulgars de las multitudes ab ressenyas ampulosas y titulats esferehidors que no fan altra cosa que enfelir els ánims y fomentar afició á comprar y llegir los sucesos de la semana.

Els pobles que s'acostuman á llegir ab fruició ressenyas sangnantes arribará un moment que'ls hi doldrá que no succeixin més cassos.

Es una veritat crua, però es una veritat incontrovertible.

La mentalitat de la gentada, lo que avuy desgraciadament forma opinió en el nostre poble, se distreu ab aquestas ressenyas barroeras y avuy s'enfartega en comentar, demá espera ab fruició el diario de la noche pera veure si han mort altres ferits, y finalment quan ja no hi ha esperansa de que'n morin més, segueix l'interés pera esbrinar el secreto del sumario y enterarse de si s'ha trobat l'autor, de qui es, com se diu y si no hi haguessin diaris poch aprensius que no trigan en publicar un ninot mal dibuixat en calitat de retrato del assesi, seria fácil de que una comissió anés á demanar la seva publicació.

A n'aixó's limita generalment la opinió, devant d'aquests atentats incalificables de que's fa víctima á Barcelona massa sovint.

Aixó es lo que fa la opinió. De la prempsa ja no cal parlarne. Y de las classes directoras? Aquestas se reuneixen, envian un telegrama manso al Govern, y se n'entornan á casa molt satisfets y seriosos.

¡Ah, calla! passavam per alt els infelissos adictes, els homes de representació y'ls que buscan que'ls diaris publiquin el seu nom, els quals quan s'enteran de la catástrofe acaban de dinar porque la impresió no'ls agafi débils y després se posan la livita y'l barret de copa y cap al Govern civil á protestar, porque no's dongui'l cas de que's creguin que son ells els autors del atentat, com si la propia conciencia quan es honrada no fos suficient pera rebutjar els crims.

Deixemlos, donchs, á tots aquests infelissos ab las sevas preocupacions y las sevas ridiculesas, y dominant las exaltacions cerebrals, reflexioném serenament y siguém homes sencers.

Observém are l'estat d'opinió als quinze dias de consumat el fet. Tots els ulls son fits al Jutge instructor. Todas las esperansas se concretan á la captura del autor, com si agafantlo y matantlo mil cops pogués esborrar el rastre de sang que la seva obra ha deixat al seu pas.

L'autor! Heus aquí la aspiració. Coneixer l'home, fruir de nou ab sas declaraciones, ensentimentarse de nou ab la ressenya del judici oral, comentar els detalls de la fatídica capella y corre tot el poble com un sol home á presenciar un altre homicidi en el pati de la presó...

L'endemá del terrible fet que commogué la ciutat de Barcelona, varem parlar ab el President de la Unió Catalanista, y de la conversa que tinguérem solament ne donarém á coneixer una afirmació elocuentissima que ho diu tot. El doctor Martí y Juliá, fonament impresionat per l'atentat que ell, com nosaltres, considera un atentat á la nostra Catalunya, més que un fet aïllat d'un particular contra altres particu-

L'etern atentat

Duro, duro al catalán, que de la piedra saca el pan

lars, digué: Aquests fets sols succeixen als pobles que s'abandonan!

Y aquesta es la gran veritat, la més gran que s'ha dit aquests dias, y d'ella hem de partir pera cercar remey á n'aquests mals socials que deplorém.

Si tots els homes que cridan cada cop

que Barcelona reb un afront material en forma d'explosiu, se sentissin dels afronts que seguidament s'infereixen al nostre poble; si tots els que are baladrejan vulgarment contra'ls Governes els uns, contra'ls jesuitas els altres, cridessin menys y tinguessin més noció de lo que es la dignitat

d'un ciutadá y dels devers que té á cumplir y dels drets que ha d'exercir, sens dupte que la má criminal del terrorista no podria sembrar la destrucció entre un poble que conscient de sa personalitat la estima y la defensa en tots moments. Però are no cal cridar tant. Els que's clouhen d'ulls y res-

tan boca closos devant de las permanents injusticias socials y patrióticas que sofrim, els panxa contents que perque están be ells ja está be tothom, els infelissos desheretats que en la desesperació en lloch de cercar remey s'empassan excitants perniciosos, els indiferents que's riuen dels entusiasmes dels que volen viure, els passius que's quedant a casa perque, segons ells, la salvadora doctrina nacionalista, únic que ha de dur remey als nostres mals, es utópica; els polítics y'ls no polítics, els homes que s'indignan devant del cos destrossat de duas infelissas, y fins las donas que ploran devant d'una gota de sang ignoscenta, tots, tots aquests que demà ompliran de nou'ls cafés y'ls teatres, tots aquests que callin, que no baladregin, que's conformin ab els mals que no evitan, que visquin fatalment confiats en que la bomba que ve no'ls tocarà a ells, que's condemnen voluntariamente a veuren esclatar d'altres y altres d'explosius, però que callin, que no vinguin ab sos crits a pertorbar el tránzít dolorós del poble que ells abandonan en sos mals seculars.

No vos amohineu. Catalunya paga jutjes que trevallaran de dia y de nit pera descobrir l'autor. Es cert que també paga governadors y policías pera evitar que n'hi hagin d'autors, però d'això no cal preocupar-se, perque si aném a mirar potser depen de fets com aquest que visquin els diaris de gran informació que venen de Madrid a fer Patria espanyola que es un article de primera necessitat... pera ells.

No'ns preocupem y esperem que's trobi l'autor, y á geure altra vegada!

La opinió quedarà satisfeta si's dona garrot a un infelís alienat culpable de no haver trobat qu'il portés a una celda de manicomi. La qüestió es l'autor. Esperem el descobriment del autor. *El Liberal* y *La Tribuna* serán els primers de portarho.

Y quan ho llegim dirém plens d'indignació: Donchs no hi estém pas tan malament a Espanya. S'ha trobat l'autor! Tenim l'autor! oh l'autor!

Aixó si'l troban!

GNOM

La nostra superioritat (1)

No es d'avuy que'l món enter ha reconegut la superioritat de la rassa catalana per demunt cent vegades de la rassa que ha acaparat la hegemonia del Estat espanyol, es de sempre com veurán.

Els catalans podrém tenir defectes (que'n tenim, per aixó'ns dominan); pero al costat d'aquests defectes hi ha una gran virtut y aquesta virtut es el nostre amor al treball, amor general en todas las classes socials y que no s'acaba perque s'hagi fet una fortuna, perque com el treball es una cosa innata en nosaltres ho demostra de la mateixa manera l'obrer, l'hisendat que'l capitalista.

Un home que no treballi en aquesta terra es un fenómeno y no inspira més que despreci.

No s'hi veuen per nostres carrers las collas d'homes que cantan y ballan al redós d'un bot de vi, el pagés que's passa la vida al camp no plega al mitjdia ni á mitja tarde com ho fan els d'altres terras, sino á entrada de fosch, y avans de ferse dia altre vegada cap al terrós que cultiva.

Aquí'l català rich en general passeja potser tots els dias, pero es després de treballar, y'l seu passeig no es un senzill esbarjo; potser passejant calcula y combina un negoci tal vegada ab el amic que va parla del medi de portar a cap, una nova especulació ó una nova industria.

Els nostres cafés, teatros y'l cassino's converteixen en altres borsas, y en els pobles s'hi parla dels fruyts, la cullita, medi d'exportació ó dels avensos de la agricultura, dels nous telers, etc., etc.

La activitat y'l treball son nostre modo de viure, el gandul es per nosaltres un ser degradat; la paraula *gandul* es un dels més grossos insults que's poden dirigir á un català.

Vegis com parla respecte al nostre amor al treball, a las arts, ciencia, literatura, costums, el notable escriptor En Joan Cortada, en son folletó *Cataluña y los catalanes* publicat l'any 60 del passat sigle.

"Y no se crea que esa laboriosidad, ese afan por el trabajo se desplieguen solamente en los negocios mercantiles, y tenga por único objeto el lucro; nada de esto: el deseo de gloria nos comunica el afan mismo, y por esto al lado de ese grande movimiento literario, el científico, el artístico, en toda la latitud de la palabra está el espíritu de industria."

vencion, esta la de progreso. El catalan ha de trabajar porque está en su índole, en sus hábitos, y cada cual da expansión á esa tendencia segun sus aficiones, sus necesidades y sus gustos. Por esto en todos los ramos han representado y representan los catalanes un papel brillante, por esto han nacido en nuestro país instituciones que han copiado otros, por esto á los catalanes se deben muchos inventos, que prohijaron más ó menos todas las naciones, por esto á los catalanes se debe la iniciativa en tantas cosas, que han de causar novedad cuando las vayamos diciendo. No se nos conoce; nuestra historia, no se estudia sino por muy pocos, y de nosotros en general nada se sabe sino lo que dicen nuestros contrarios, por que reservados como somos y poco habladores ni siquiera hacemos alarde de nuestras glorias.

Ni queremos presentar á los catalanes como unos santos: vicios los hay en todas partes, más hablamos con respecto á la generalidad sin descender á raras excepciones. En nuestro país no hay borrachos, y en Barcelona son ser población muy crecida, cuando se ve algún marinero de lejanas tierras borracho por nuestras calles, es seguido por los muchachos como cosa rara, mirada con lástima ó desprecio por los hombres y mujeres. Tanto es para nosotros un espectáculo peregrino. Aquí no se disparan trabucazos por la noche ni se dan navajas en las esquinas, la gente ha trabajado durante el dia y destina la noche al reposo, para volver al trabajo el dia siguiente.

Las personas de todas las clases se divierten, y quizás el pueblo catalan es uno de los que más se divierten en el mundo, pero sus diversiones nunca acaban á tiros; el remate es la broma alegre y á veces algo pigmentada, pero sin ofensa, sin injuria, sin daño de ninguna especie. La autoridad no tiene de ocuparse en este negocio, ni hay que acompañar beodos ni que poner á buen recaudo á los desmandados.

El carácter independiente de los catalanes les hace naturalmente repugnante la soberbia, y la dureza del que manda, pero en cambio cede fácilmente á la persuasión, reconoce su falta si la ha comedido, y no se rebela contra la ley que la castiga á diez, mientras que se irrita contra el capricho que lo castiga á uno. CON LA RAZÓN TODO, CON LA TIRANÍA NADA. ESTE ES EL LEMA DEL CATALAN. La fuerza no le espanta, la dulzura lo cautiva, y la persuasión lo vence.

PELEGRÍ LLANGORT

(Seguirá)

¡Ja ha esclatat una altra bomba!

Ja'ls carrers de Barcelona s'han tornat á tacar ab la sanch de sers ignoscents, que no havian comés altre delictes que'l de viure á Barcelona y ser governats per l'Estat Espanyol.

Devant d'aquest nou crim tota la prempsa ha fet constar que aquests atentats no més se realisan á Espanya y á Russia, països clàssichs del despotisme del Estat.

Per ma part tinc de rectificar aquesta afirmació: aquests atentats no's realisan en lloch més que Barcelona. A Russia, es vritat que també s'hi tiran bombas, però es en la lluyta que sosté'l poble contra'l poder del Estat. Allí la bomba es sols una arma que'l poble esgrimeix enfront dels fusells y dels sabres dels cosachs imperials. El que la tira sab á qui's proposa tocar; en sas mans es un projectil com cualsevol altre que dirigeix solzament contra'ls soldats del Czar.

Peró á Barcelona es molt diferent; aquí aquest cobart instrument de destrucció se dirigeix solzament contra'l mateix poble, contra sers indefensos, molts d'ells obrers, que's passejan tranquilament confiats en que com que may han fet cap mal á ningú, tampoch ningú'ls hi farà cap mal á n'ells.

Per aixó hem dit que aquests atentats sols se cometen á Barcelona, que té'l privilegi en tota la terra d'hostatjar en son si assassins que per gust, per pur sport, se dedican á assassinar als catalans.

Peró: per qué aquests crims sols se cometen á Barcelona?

Diuen que'n son autors els anarquistas. Però si son obra dels anarquistas, ¿per ventura no n'hi ha també en las demés regions espanyolas? De Madrid surt *Tierras Libres*, l'únic diari anarquista que's publica á Espanya, apart d'altres revistes que proclaman el mateix ideal, y per lo tant es llogich pensar que també hi deuen haver anarquistas; y á pesar d'aixó mentres que aquí, en poch més d'un any, han explotat vuyt bombas y se n'han trobat més del doble, á Madrid no n'ha aparegut cap ni una. Com s'explica aixó, mes tenint en compte que l'obrer madrileny guanya menys jor-

nal que'l de Barcelona, y que allí tant els queviures com els lloguers dels pisos son més cars que aquí; y per lo tant, sent més cara la vida, l'obrer s'ha de trobar en condicions més difícils pera atendre á la seva subsistencia, sa desesperació ha de ser més gran y la qüestió social té de presentar sintomas més aguts?

Y tinguis en compte que hem de suposar que no son catalans els que las tiran. La mala sang, els perversos sentiments, el gran rebaixament moral que revelan aquestos crims may han sigut patrimoni del carácter català. Aquests cobarts assessins ben segur que'ls haurém de buscar entre'ls naturals d'aquellas terras que's matan per un deute de deu rals, per un parell de copas, per discutir si en Lagartijo era millor torero que en Frascuelo, ó que per broma encenen las robas d'un home que troban adormit al carrer fentlo morir abrusat, com explicava *El Liberal* en un dels seus interessants telegrames.

A Catalunya, afortunadament, may hi han arribat á tal estat d'incultura; y á la relativament escassa criminalitat que s'hi registra á Barcelona hi aportan el major contingent la forasteralla vinguda de l'altra banda del Ebre, que sense ofici ni benefici en sa casi totalitat, fan una ruïnosa competència á nostres obrers, reventant els jornals y fent d'esquirols en la major part de las vagas.

No es probable, donchs, que sigan catalans els autors d'aquests assassinats; y no obstant... ¡aquets sols se cometen á Barcelona...

Ni á Valencia, ahont van á trets pels carrers, ni á Andalucía ahont lo poble se mor de fam, ni á Bilbao, ni á Asturias que contan ab una immensa massa obrera, la major part empleada á las minas, s'hi registran tals atentats; aquestos, tornemho á dir... ¡sols tenen lloch á Barcelona!

Sos autors respectan la societat de todas las regions d'Espanya; sols se proposan destruir la societat catalana, dirigint sa punteria esclussivament contra Barcelona, cap y casal de Catalunya y capdevanter del moviment nacionalista català que arreu desperta á nostres germans. Ells respectan als habitants de todas las demés regions espanyolas; sols la sang catalana es la que'ls hi agrada vessar. La riquesa y'l comers de tota Espanya res han de temer d'ells: sos trets se dirigeixen solzament contra la riquesa y'l comers de Catalunya.

Aixó son fets reals y positius que tots palpém y que ningú es capás de desmentir. Sembla que l'únic propòsit dels autors d'aquestas bombas sia'l de convertir á Barcelona en un antre de miseria y de mort, ahont els estrangers no s'hi acostin y del que tothom de regular posició se'n aparti horroritzat, pera que pobra, desagnada y defallida no tinga forsas pera sostenir la bandera de l'autonomia, que ab entusiasme enarbola, y arruinada y sense esma rodoli als peus del Estat espanyol, que orgullós podria cantar sobre sas despulas un himne al despotisme.

Sembla que aixis com en 1714 va domarse la voluntat catalana ab las bombas d'artilleria que sobre Barcelona tirava l'exèrcit de Felip V, avuy que'l poble català se desperta ab desitj de tornar á fruir sa perduda llibertat, altra vegada se tracti de reduhirlo per medi del terror. Pero las ciencias han ayensat y surten aquestos sers desconeguts que'ns bombejan ab bombas de dinamita.

Un diari de Madrid, *El Dia*, va insertar un célebre article titolat *Muera Cataluña!*... y efectivament: are han aparegut á Barcelona aquets butxins anònims, que alevosa y cobardement executan aquesta sentència dictada pel periódich castilá. ¡Castila havia de ser!

La sotragada que aixó ens porta es tremenda; tot se'n ressent; pero la Barcelona, que resisteix las grans crisis produhidas per l'última vaga general y per las innumerales que la van precedir, tindrà prou fortaleza y energia pera resistir aquesta nova desgracia; y avans de que arribi el moment de la total ruína, tots els catalans de cor ens acoblarem al entorn de nostra gloriosa bandera, que avuy ja no es solzament l'emblema de nostras aspiracions, sino la salvaguardia de nostras vidas.

Companyes: es d'absoluta necessitat que'ns hi acoblém tots. Tenim l'enemich á casa.

MARCEL RIU

Estúpits

Son els èterns negatius que, passejan estúpídament la seva impotencia. Son la eterna ignorancia que's manifesta ab sa buydor d'imbéil. Son ells, la xorca multitud que sempre crida ab bram etern. Son el torna-

veu dels pedants plebocrátichs que may la forsa de la convicció 'ls hi fa treure la cara quan se tracta de demostrar y analizar la idea que ells sustentan, ó diuen sustentar. Son els enganyats que esperan el maná de la democracia tot badallant de fam, fam de llibertat que'ls hi predican, com mercancia al mercat públich, pujant y baixant, com subasta especulativa, á gust y capritxo dels vius sectaris convertits ab mercaders de la cosa pública.

No cerqueu en ells la fermesa de la convicció nascuda pel sá criteri que justifica la virilitat del home concient, que sols hi trobareu l'inconciencia manifestada per la imbecilitat que'ls caracteriza. Son la massa que's mou d'aquí d'allà vacilant sempre perque may ha fet arrels enlloch, que la individual convicció may els ha fet moure á conciencia propia. Com á bens acorralats dins la cleda, se 'ls veu arremolinarse en el meeting públich, tot atropellantse ells ab ells en mitj d'una cridoria estúpida y ferotge, sols per escoltar, ¡fanátichs! la veu del amo, que coneixent de sobras la imbecilitat fins á quin grau arriba, 'ls hi endressa paraulas buydas de tot concepte enlayrat, y si plenas d'un odi mal entés, adornadas ab el tapabrus de la democracia, tot temporisant, com á bon artista, la excitació nerviosa de la bestia domesticada pel fuet simbólich d'esclavatge.

Se 'ls veu correr pel carrer ab ferotge cridoria com turba famélica rastrejant el flayre de quelcóm que satisfá y sacia, tot aixecant aquell crit que tot home que aspira á ser veritablement lliure, ab virilitat detesta.

El crit de visca l'home es donat per ells violent, estúpít, y l'home s'enlayra per sobre d'ells, convensut de la superioritat mental y racional que li dona forsa suficienta pera arrastrar vers hont li convé, á tot l'arrephech confós d'homes bestias, que de cap altre manera poden considerarse, á tots aquells individus que's deixan arrastrar com obra morta ja inservible á tota beneficiosa cosa.

Es impossible enlayrar ideas nobles; que se li endona al imbecil de la suprema voluntat del individu, del lliure espadiment de la natural cosa, del lliure funcionament del organisme característich d'una rassa étnica en tots els ordres de la vida, de la dignitat del ciutadà, quan al volguer exteriorisar aquell sentiment intern, fill d'un amor á tot lo que li es ben propi, se veu obligat á ofegarlo contradint la natural acció que l'informa, que es en el terreno moral la voluntat suprema de la vida? ¿Qué se li endona, repeteixo, del dever que te l'home de procurar que (com á part integrant de la colectivitat) cap forsa superior á n'ell se li oposi, volguent contradirli l'us de son perfecte dret, tant en el terreno social com polítich? Ben poca cosa per cert, tan poca, que acostumats á brincar la esquena, quan troban algú que'ls hi diu: adréssat! clouhen el puny ferotges, amenantlo pel seu reaccionari intent.

Jo la he seguit d'aprop á la multitud ignorant del poble, jo la he seguit d'aprop, y m'ha fet llástima, llástima y odi á la vegada, y entre mí 'ls hi he dit imbecils! la vostra imbecilitat vos fa impotents, y per aixó cridéu pel desert aclaparador de la indiferencia, hont vostres crits no son escoltats ni atesos. Y 'ls hi he dit, imbecils, perque he vist quelcóm de funest per la idea que en mon cor s'agita. Jo he vist com negra sombra, la feyna criminal del jacobí, que com herba insana, anava arrelantse pel terrer assahonat del poble ignorant, bort de sentiments nobles. Indignat, jo he volgut alzar ma veu á l'hora, y ma veu ha sigut ben prompte ofegada pel crit de ¡visca la llibertat! ¡la llibertat! estúpits. Jo vaig voler recordar en aquell moment lo que volia dir eix mot sagrat, y en ma memoria m'venian presentiments estranys, de que tal volta s'havia ja canbiat el verdader sentit d'eixa paraula, y m' deya: Llibertat y esclavitut son antitétichs, pero'ls extrems se tocan, y en consecuencia, cridant visca la llibertat l'home esclavitzat, y'n treya la convicció de nostra esclavitut.

La impotencia de la massa es ben manifestada, crida y no s'imposa, solzament estorbada. Consecuencias funestas ne troban las ideas veritablement novas, perque de la imbecilitat el demagoch se'n aprofita, y n'es devé forsosament la contraposició de la veritat y la justicia, y héus aquí la lluyta en que estém somesos; la afirmació ab la negació, la virilitat mental contra la ignorancia, el recte judici de la causa noble, ab la estupidés de lo caduch y rutinari, la sana doctrina del home lliure per convicció d'idea, ab el fetixisme, que'n fa del individu un ser inútil moral y socialment considerat. No descoratgem, donchs; deixém que abram etern la multitud vulgui fer sentir sos pas, y pensém, que si avuy cooperan al

las sevas imbecilitats a que nostra idea no avensí com deuria, pensém també que nosaltres som la vida y ells la mort, y que tart o d'hora podrém entonar plegats el càntich dels pobles lliures, tot mirant ab despreci a la imbecil multitud al ferla enèrra al crit de "estúpits".

AGUSTÍ PEDRET Y MIRÓ

Nostre extraordinari

A las pocas horas d'haverse posat a la venda el número extraordinari dedicat a la commemoració de la memorable data del 11 de Setembre de 1714 ja no's trobava en las paradas de periódichs cap exemplar de LA TRALLA, y això que varem augmentar el tiratge.

Aquest cop, afortunadament, no han sigut els dependents del Consol els que ens l'han pres, sinó ls nostres volguts lectors que's varen donar més pressa que ells.

Tant fou aixís que durant aquests dies han sigut a milers els companys que s'han presentat a nostra Redacció demanant-nos números (ràbia Liberal), y a prechs d'ells hem decidit fer un tiratge especial miniatura (reducció al 1/4) reproducció exacta d'aquell número, venent-se al mateix PREU DE 15 CÈN-TIMS.

L'èxit del nostre extraordinari nos ha omplert de satisfacció, y així mateix se n'han de sentir satisfets els que, corresponent als nostres humils pero entusiastes esforços, no's abandonan en nostre camí. Y aquesta satisfacció ha de esser més gran al considerar que aquestes probas d'adhesió ab que ns distingeix el poble català, ha de refermar en nostres cors el desitj de treballar cada dia més pera la reivindicació dels drets de la Patria y la dignificació dels catalans.

Mercés a tots y no dupteu de que a la mida de las nostras foras procurarem sempre feros dignes de las atencions que sense esserne mereixedors ens prodigan els germans de tots els indrets de Catalunya.

EL NÚMERO del 11 de Setembre 1714 (reproducció miniatura) sortirà demà dissapte a la nit.

ACTIVITAT!

A mi no m'agrada l'estar-me aturat. El que'm vulgui veure o'm vulgui parlar ja cal que's prepari a un tip de suar, corrent-me al redera si'm vol atrapar. Viatjo a tot'hora per terra y per mar y'm passo la vida corrent com un llamp. Vaig en automòvil, també vaig en yacht, vaig en carretella y també a caball; esmorso a Sant Pere y dinó a Sant Pau y al arribar l'hora de servir el sopar me trova a vint lleguas d'allí abont he dinat; he estat en molts pobles, y en més vull estar, y el dia qu'un sabi sapiga inventar un carril soltil qu'ab comoditat ens porti a la lluna a la lluna vaig; que'l mon es petit per ma activitat, y a mi no m'espantan els viatjes llargs. Com tinch bona rend

que cobro puntual, perque altres ja s'ocupan per mi de suar, dedico sencera m'activitat gran a anar a veure els toros, anar a tirar al blanch, veure las regatas, anar a pendre els banyes, visitar els teatres, presumir als saus, disfrutant en festas y firas... ¡la mar!

y al arribar l'hora d'anar a descansar de tant moviment d'enrenou tant gran, me fico a n'el lit y m'adormo en pau, tot pensant que n'es d'hermos el descans pera donar treva a l'activitat!

M. R.

Egoistas

Diferentas vegadas s'ha donat el dictat d'egoistas a homes que verament no se'l mereixian, mentres que a altres que més els hi escuria no se'ls hi dona.

Egoistas ho son els que trobant bona y justa una causa no volen defensarla, perque diuen que pel poch temps que tenen que viure no s'ho val la pena d'amohinar-se pels altres, ja que ells no creuen poguer veurelas implantadas nostras ideas. Voleu més egoisme que aquest? Es a dir, que perque creyeu vosaltres que las santas ideas autonomistas han de trigar tant o quant temps a implantarse, vos negueu a defensarlas? Que per ventura la vostra tasca a la terra se fineix al deixar vosaltres d'existir? Que no teniu fills? Que volen que sigan esclaus com vosaltres d'una nissaga degenerada? Que no vos avergonyeix vostra esclavitud?

Donchs perque la vostra tasca a la terra no s'acaba al finir vosaltres, ans be que passa directament a vostres fills, perque ells han de gosar de las llibertats que pogueu conquerir vosaltres, perque com a catalans que som odiem tot lo que's digui esclavitud, per las cendras veneradas de nostres avis debém tots els catalans defensar ab fermesa la autonomia de Catalunya, y si per disort no podém gosarla nosaltres perque encara hi han catalans desnaturalsats que no volen comprendre la bondat de nostra causa, trevallém perque al menys pogan gaudirla nostres fills, y ells ens donarán per premi una gratitut sens limits y un respectuós recort per haver alsat sobre terro ferm els fonaments del preciós casal de las llibertats de la Patria catalana.

JOSEPH CASALS

del Centre Autonomista de dependents

Pornografia electoral

Tu est Petrus va dir el divino al Alacandro; y si be no ha lograt *superam petram edificare ecclesiam Republica*, en cambi hi ha sortit un'altra cosa clerical, profeta; deu ser per alló que diuen els castils: "nadi es profeta en su tierra." En Lacandro n'ha estat aquí que no es "su tierra" ni ganas de que'n sigui. Si, senyors, profeta ha estat l'emperador ab despaig a la Rambla y domicili als Josepets, al dir que "sacarian cinco republicanos y dos catalanistas decenies." Es clar, com que per esser catalanista ja s'ha de ser decent, la profecia era fácil.

També diuen que'l *desinteressat* suplantador del insigne geógraf Corominas en la direcció de *La Putinera*, profetisava que aniria en landó de dos cavalls. Y ho va endevinar.

Y diuen que va profetisar que s'ompliria'l pap de Xampany a la salut de la *derrota* dels regionalistas. Y va ferho. Si l'haguessiu vist y sentit! *Más champagne!* Y ls *demócratas*, els anti-burgesos n'hi servian quinze copas més; y ell las bebia totas quinze, y l'espavilat castila Enrique Palma, director del col·legi del carrer Ample número 61, també l'ajudava a la orgia.

Pobre Don Enrique! Tan director y tan poca-vergonya! Jo ja ho veig: els mestres castilas acostuman a ballarla magre y'l bon home s'havia d'aprofitar; ocasió millor que la d'eleccions no podia serhi. Se va cuydar el bo del home dels repartidors de candidaturas lerrouxistas y va oferir 4 pessetas a cada un. Però com que ab 35 homes s'hi podia guanyar 52'50 pessetas (més de mitja mesada), quan va ser l'hora de pagar, els ofereix 10 rals a cada hui... y bon profit. Y n'hi va haver uns 20 que van cobrar y ca-

llar; però ls altres 15 *¡que si quieress!* ó las *palas* ó res. Y aixó que n'hi havia que las necessitavan pera menjar y fins qui las precisava pera comprar un especifich pera la seva mare malalta...

Don Enrique no's va entendre de rahons; y fins a quarts de dotze del vespre, després de gastar quinze parells d'espardenyas anant de calle Guardia a calle Portaferrissa y d'aquesta a Fraternitat, al Centro, a calle Guardia, etc., no van lograr que se'ls pagués lo estipulat baix pena d'escombrar-ho tot.

Oh quins crits! ¿Republicans? Lladres son, deyan els 15 homes.

El Negret se va gratar la butxaca. Es clar, tot no ha de ser pera'l Palais de Cristal! Pela y mitja a cada hui y a viure; ab els 10 rals de Fraternitat ja feya'l *computo* (fixinse be ab aquesta derrera paraula composta).

En Junoy es generós. Ja fan be de ferli heretar, de tant en tant, unas quantas dotzenas de mils pessetas.

El mestre Don Enrique mut; prou feyna que devia haver tingut pera redactar aquell lletrero en un col·legi electoral, que deya:

Para votar en este colegio han de vivir, ó haber vivido, los votantes a la calle de tal, a la calle, a la calle.

A la cárcel! hauriau d'anar, destrossadors de pobles y de gramáticas.

DIPUTAT NÚM. 4

Nota. Lo anterior es rigorosamente historich.

DE LA CONTROVERSIA

Al Sr. Isidro B. Moreno.

En lo número 96 d'aquest setmanari vaig publicar un article demostrant clarament que'l catalanisme no es burgés, sino un moviment social que luyta pera nostras llibertats, robadas pel despótic Felip V en 1714 y pel govern central en el estat present.

Donchs bé; després de demostrar aixó d'una manera claríssima pels que saben de llegir, va resultar ofuscada per V. que per lo vist sab de lletra pero no sab de llegir, com ho prova la carta que va enviar-me l'endemà de ser publicat lo meu article, plena d'insults y calumnias y ensemps invitant-me a una controversia pera demostrar lo contrari que jo sostinch.

Com sia que soch molt amich de la discussió perque d'ella naix la llum de la veritat, vaig acceptar la controversia ab la condició que V. la volia, pera aclarir lo que V. no sab veure ab tot y ser molt visible, creyent-me així fer un bé a mos companys de treball que tant fanatisats están ab aqueixa colla de vividors sens entranyas ni concien-cia.

Fé onze dias que vaig acceptar la controversia fentho públic en el número 97 de LA TRALLA y es la hora encare que no hi rebut contestació de V. ¿qué espera?

Es potser que no trova arguments pera combatre lo ideal del nacionalisme català? Estich esperant sa contestació.

RAMÓN AMORÓS ESTEBANELL

(obrér)

Vilassar de Mar 11 Setembre 1905.

Insultar y apretar a correr

Sobre'l mitin republicà electoral de Mataró

Res hauria dit si cap dels oradors s'hagués embolicat ab el Catalanisme, sobretot president en Junoy que sobradament sap que'l Catalanisme es molt més avensat que tot lo que ell hipòcritament pugui predicar, y dich aixó perque tots els llegidors saben que's va negar després d'havershi conformat, a sostindre pública controversia ab el company Llangort un dia, y un altre ab en Llorens a Sant Vicents de Torelló.

Però inductablement se devia oblidar de recomenar als oradors prudencia, quan un d'ells anomenat Guerra y per més senyas *ilustre jefe* del partit democràtic federal (?) de Carmona (Murcia) digué que'ls catalanistas eram carlins y altrás bestiesas marca Salmeroniana, y després de molts altres disbarats sobre la propietat y l'anarquia, que no coneix ni per las escubertas, recomenà l'unió dels republicans pera l'triomf del servey obligatori. (Lo programa federal lo vol voluntari, ¿ho sent, senyor Reaccionari?) ¿Qué ls en sembla d'aquets federales de Murcia?

Donchs aquest senyor quan jo vaig anar a trovarlo pera demostrarli lo estantís de sas doctrinas y a sostindreho públicament, sols sabia contestarme que *queria decir* que me han dicho que hay catalanistas carlistas, y por lo tanto perdona V. que ya se

que los hay de muy avanzados, pero como no soy orador me he equivocado, y quan anavam a discutir sobre lo del servey obligatorio, vingué un *correligionario* d'ell de Mataró, y per cert amich meu, a dirli: — Aném Sr. Guerra? — ja ho crech que fugiren depresa del meu devant; semblava que ho esperés de molta estona que li oferissin marxar d'allà.

Lo que pot l'inconsecuencial, no en al. Me sap molt greu que aquest senyor hagi vingut solzament per la campanya electoral, perque segurament a l'hora de sortir a llum aquest article estarà tranquilament entre sos *correligionarios murcianos* y no podrà acceptar l'oferiment que li hauria fet de donarli diariament de vuit a nou lliçons de federalisme.

Tristíssima va esser la impresió que'm causà l'aspecte d'aquell teatre abont se celebrà l'mitin. Me semblà per un moment trobar-me dins d'un Palau qual trono havian adornat ab uns gallerets significatius d'esclavatge, pera que'l despota que l'ocupés no planyés las fuetadas que's resignavan a rebre las esquenas dels esclaus.

Mentres mon esperit se revoltava al sentir las alabansas que l'hipòcrita Junoy ab llenguatge *Sanches*, dirigia a n'en Pi y Margall, part del públic las rebia ab aplausos (inconscients!) sens recordarse que ell, en Junoy, català per vergonya nostra, insultava y denunciava desde *La Publicidad* al mestre que defensava la llibertat sens limits de las nacionalitats, llibertat que nega ell al predicar l'unitarisme de l'ideal republicà.

Ja veyéu, obrers, si podéu acceptar cap recomanació d'aquest home-burgés que durant tota sa vida política no ha fet més que restregarse ab el clericalisme l'un dia, ab els ineptes ministres monàrquichs Weyler y Sagasta l'altre, y avuy pera pescar com sempre quelcóm que'l fassi autòcrata, s rastrega ab l'inútil y estantís quefe dels republicans unitaris Sr. Salmeron.

Mentres vos acontenteu en ser pasta de pedestal pera aguantar idols, no s'acabarà jamay la taifa d'explotadors que en nom de la redempció ajudan als butxins a apretarnos l'argolla fins que no's quedi veu pera poguer protestar de sas ignominiosas ambicions.

Aquestas consideracions son las que'm han suggerit al veure que obrers que estavan a la porta del escenari del teatre, ns amenassaren (per falta d'arguments) al pretendre nosaltres discutir lo que ells no's tocava contestar.

Quanta llástima'm feren!

Pobres instruments de la tirania!

Mentres a dintre's predicava llibertat, ells, aquets obrers exercian d'esclaus, convensuts sens dupte que cumplian ab el deber de polítics.

Aquestas baixesas son las que'ns portan aquestas luytas d'homes, mil vegadas més vergonyosas que las del toro ab l'home-xato del baix mon.

J. MOLIST Y RIBAS

Mataró, Setembre, 1905

Ha mort a Reus En Joseph Güell y Mercader, periodista y catalanista de conviccions honradament republicanas, prou significat pera que nosaltres haguém de fer sa necrologia.

Sols farém constar pera ensenyansa de molts que En Güell y Mercader era dels desenganyats de la política centralista.

Fervent admirador d'En Castelar se separà d'aquest y dels rengles dels republicans espanyols pera treballar per la reivindicació de Catalunya ab tota l'ànima.

De la válua d'En Güell ne son clara mostra las cartas de Madrid que publicava a *La Renaixensa* ab la firma de X.

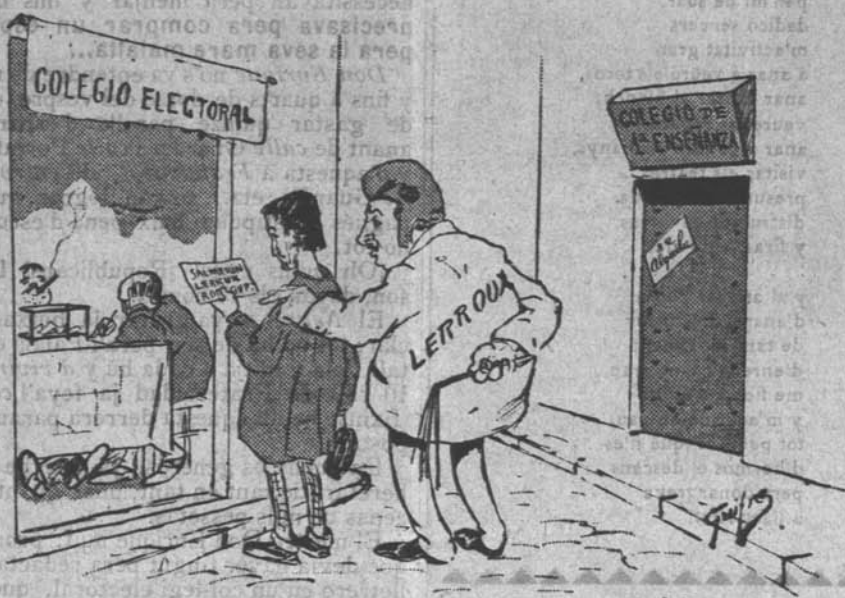
Sentim fondament com a amichs y catalanistas la mort de tan digne company y'ns apressém en transmetre a sa familia nostre més sentit pésam.

(D. E. P.)

En las elecciones celebradas el diumenge darrer els frateros tingueren 10.000 vots menys que l'altra vegada. Las barriadas abont hi ha hagut la disminució son obreras, lo qual demostra que aquestos 10.000 vots pertanyen a obrers.

Deu mil emancipats de la ceguera. Deu mil obrers que comensan a véurehi clar.

L'erro dels obrers catalans

Mentres els obrers abandonin un col·legi pera anar a n'aquest altre, que no esperin la seva emancipació perquè no vindrà.

En cambi, que consti que a Madrid hi ha un monument pera honrar la memoria d'en Felip V, el butxi de nostras llibertats.

Nostres inconsútils deuen trobar aquest monument molt en caràcter.
Naturalment! Com que's símbol de Patria y Monarquia...

La Publicidad en sa eterna afició de desviar la opinió pública diu que may estalla cap bomba, en cap palau ni en cap convent.

De peus a la galleda! Perque una de las bombas ha explotat al Palau d'en Macaya, un altre a la porta del convent dels Jesuitas y un altre en una casa palau del carrer de la Diputació.

La Publicidad s'ha equivocat; lo qu'ella volia dir es que may s'ha tirat cap bomba en el Govern civil, ni en cap altre edifici del Govern.

El diumenge passat en un aplech de gent que hi havia davant de la administració de Las Noticias se'n sentien de molt bones.

Un fraterno va dir en defensa d'en Salmeron per no haver aquest acceptat la controversia, que'l seu ilustre quefe no's podia rebaixar a discutir ab tres obrers.

Si? Donchs visca la democracia!

Aquell fraterno de que'ls parlo en la fuetada anterior m'ha resolt un-dupte.

Desde fa temps estava tot encaparrat pensant per que en Lerroux, a qui agrada tant la bona vida, enloch de menjar aristocráticas arengades, se atiborra de democráticas cuixas de pollastre?

Y vet aquí'l per que: per democracia y per no rebaixarse, que diria'l fraterno.

Y tant que li convé.

Está tant grassó!

Avans a Barcelona hi havia un governador que no era militar y las bombas esclataven.

Ens van enviar per governador tot un general y las bombas també esclataven.

Lo qual vol dir que pera garantir la vida dels barcelonins no serveixen ni'ls governadors militars ni'ls que no'n son.

Per lo que, ab tot el respecte, demaném al Govern del Estat que abolixi'l Govern civil de Barcelona per inútil.

Las cosas quan no serveixen no tenen rahó de ser.

Tant si tenen lema com no.

El Govern ha contestat als que li han telegrafiat per lo de la bomba de la Rambla, dihent que «se tomarán medidas energicas pero que necesita del concurso de los hombres honrados de Barcelona».

Es lo que dihem nosaltres. Els governs d'Espanya son ineptes pera governar a Catalunya. Aquests homes honrados, treballadors o hisendats de Catalunya no necessitaran del concurs de ningú. Cada hui a casa seva s'entén. Vosaltres ja sabeu vigilar Madrid puig que may hi passa res afortunadament. Deixeuos vigilar Catalunya y ja veurém com no sols no esclataran bombas sino que acabarem també ab els lladres que'ns roban el fruit del nostre treball y la tranquil·litat pública.

El diputat n.º 5 (avans Junoy) també anava en cotxe.

Per allà als voltants de la plassa del Angel, caballero en su caballo, vull dir cocheró en su coche, donava las ordres pera que uns agarrotats (que portaven garrots) anessin a trencar l'urna de Santa Catherina; al ensemps els donava un bon feix de candidatures de las sevas pera que las tressin de una en una... cinquantena. Històric.

Els de la Unión ja no's dirán més lerrouxistas;

are's dirán rodriguezmenistas; l'ilustre reverent ex-rector de R. O. ha passat forsa al davant del emperador. Ja'ns sembla veure anuncis:

Papel de fumar Rodríguez Méndez.

Bombones Rodríguez Méndez.

Preservativos Rodríguez Méndez.

Lo que no veurém may será Sabiduría Rodríguez Méndez. Y aixó que li deyan la rata sabia, ó el mono sabio.

Are será el rata segundo ó el mono segundo. Perque, el primero, es el mayestático que no te temps pera contraversiar ab els nostres.

Manantiales, Manantiales, ets una fuente inagotable. Aquella ordre de que s'arriessin las banderas regionalistas demostra'l summum de patriotisme y de valor monárquich.

¿Qué vol dir bombas?—Banderas regionalistas qu'están extensas al ayre y's vcuen de lluny.

Aixó es fer policia; lo demés son romansos. ¿Veritat anciano Manantiales?

Lo qu'es a LA TRALLA no'ns la varen pas fer arriar la bandera regionalista. Y es que som amichs ab el Platas. Si haguessin vingut a la redacció els de la pudó, s'haurien trobat ab el pis solet y lo qu'es si no s'enfilan pel balcó, no sé pas com l'haurien arriada. A no ser QUE HAGUESSIN ESPANYAT la porta. Per nosaltres ni QUE HAGUESSIN ESPANYAT la t final.

Els de la Unión varen votar dos milions per Madrid; y consecuentes, el dia avans de las elecciones varen botar dos milions de candidaturas pels carrers.

De la feta, hi ha familia que'n tindrà per un any de fer menjar paper a Felip V.

Excmo. Sr. Manantiales monárquicos.

Con el debido respeto a Vuestro Manantial expongo que de veces se ben unas banderas de la patria embrutadas de color de bestido de ovispo y buestro Manantial no s'en adá.

La patria guarde a buestro poco suelto muy años por el vien de buestros necionales.

¡Viba España! Biba, biba, que velluga, a diesiseis, a diesiseis triad y remendadla que buena falta lase.

Diu el cinematógraf del catre (a) El Liberal:

«Estos pseudo-nacionalistas están en el período romántico de que deben curarse ó se les debe curar.»

Ens juguém un nap que El Liberal en pes no es capás de curar a un sol de nostres redactors.

Y si no quan vulguin probarho que ho dignin.

Més del cinematógraf del catre:

«Los catalanistas, para conmemorar el 11 de Septiembre de 1714, fueron ayer al paseo de San Juan para depositar coronas y flores sobre la estatua de Rafael Casanova, el conceller en cap que murió en dicha fecha luchando con las tropas de Felipe V. Después de la ofrenda, los catalanistas comenzaron a cantar Los Segadores, en medio de un gran ardor bélico, y en cuanto vieron aparecer un par de agentes de policia, desaparecieron.»

No es veritat que's cantessin Los Segadores; no es veritat que ningú fugís.

Lo que es veritat es que El Liberal es un embrutero y una poca vergonya.

Si aixó li cou ja sab ahont som.

Nostres companyas Nova Llevor y Progrés han sigut denunciats.

Creyém que será per lo mateix que acostuma a ser denunciada LA TRALLA. Per fer massa bona feyna.

Desitjem als simpátichs companyes que'n surtin en be.

Y si en quelcóm podem servir, manéu.

En Lletget, el célebre Lletget ha sortit derrotat y aixó que avans de las elecciones demanava'ls vots dels catalanistas.

Ets massa lleig, Lletget.

Y nosaltres ja ho sabm. Som clericals y reaccionaris.

A Sant Vicents de Torelló tenen un alcalde y un sindich que no se'l mereixen; perque com a barra difícilment en trobarian qui'n tingués més. Figürinse queridos correligionarios que aquells dos subjectes se diuen republicans, y no obstant treballavan com desesperats per lo candidat monárquich reaccionari castila y cunero Sr. Huelin, y saben per qué? donchs perque el cunero havia untat las rodas.

¿Aixó es ser republica?

Aixó lo que es, esser traidor al partit y a la República; y farán molt be els bons republicans de Sant Vicents, que no n'hi mancan, de vigilar de la vora als dits subjectes perque no 'ls resultin uns Judas dels seus ideals.

Un periódich nacionalista republica

Ha sortit a Barcelona un periódich ilustrat ab el títol «Nova República» que ve a defensar els ideals republicans dintre del Nacionalisme catalá.

En son article-programa declara defensar substancialment el d'en Pi y Margall de 22 de Juny. Publica interessants articles y gravats d'actualitat, ademés d'un hermós retrat del gran autonomista Pi y Margall.

Doném la benvinguda al estimat company y li desitjem llarga vida en profit dels nostres ideals.

VIC. y ME.

Sant Celoni

Sr. Director de LA TRALLA

Pera donar una prova de bon sentiment y del amor que experimentém envers nostre ideal, el dia 15 sortirem uns quans companys de causa portant la insgnia de la Unió Catalanista a la solapa de la americana, y'ns dirigirem a todas las societats, a fi de fer veure als nostres enemichs que no'ns en doném vergonya de dirnos catalanistas a tots quatre vents.

Avuy ja comensa a haverhi un grupo gros de catalanistas, gracias a la propaganda dels senyors Pere Comas, Leonci Bes, Gurri, Montasell y Ventura y altres companys. També hem fet repartir exemplars de la última assemblea de delegats.

CANTA-CLAR

20 Agost 1905.

Sant Boy de Llobregat:

Sr. Director de LA TRALLA.

Els frateros d'aquest poble van a la decadencia. ¿Sab el cuento d'aquell gripau que va treballar set anys pera pujar un grahó d'escala, y quan va ser dalt va tornar a caure? donchs lo mateix ha passat a ne'ls nostres frateros al proposarse fer venir a aquest poble al célebre emperador del Paralelo.

Feya molt temps que treballavan pera donarnos aquest grrran aconxeixement, y per últim el divendres passat comparegué'l senyor Lacandro ab tot lo seu acompanyament.

Lo primer que varen fer va ser un democrátich (?) ápat de duro per barba, y després (com que'l poble'ls havia tancat tots els locals públichs), no varen tenir altre remey que donar el meeting en un serralet prop d'un castell que havia sigut dels moros (lo qual vol dir que aquets senyors miran cap a l'África), y allà comensaren a tirar una récula de disbarats que feyan enternir de debó.

Al aixecarse'l president fraterno, que té una panxa pel istil de la del senyor Lacandro, va ser interromput duas vegades pels crits de «es mentida», y protestant aixecantse totsseguit el César dels cauhets, dihent que si algú tornava a interrompre, si havia entrat sencer, que'n sortiria a trossos. Tot hom va callar, perque'ls que escoltavien tenian més prudencia que ell. També digué que volia pendre la bandera dels catalanistas perque la deshonravan.

Després digué una pila de bestiesas més, maltractant a dugas personas tan respectables, que tots els santboyenchs que tenim vergonya'n protestém energicament, ja que aquest poble n'ha rebut favors en gran de las personas a qui insultá.

UN QUE ENCARA TÉ VERGONYA

27 Agost 1905.

EL NÚMERO del 11 de Setembre 1714 (reproducció miniatra) sortirà demá dissapte a la nit.

Imp. LA RENAISSANCE, Xuclá, 13, baixos